

บันทึก

เรื่อง การได้รับยกเว้นหรืองดเว้นภาษีโรงเรือนและที่ดินของธนาคารแห่งประเทศไทย และอายุความในการใช้สิทธิเรียกร้องค่าภาษีโรงเรือนและที่ดินของกรุงเทพมหานคร

กรุงเทพมหานครได้มีหนังสือ ที่ กท ๗๐๐๐/๒๗๒๘๖ ลงวันที่ ๑๒ ตุลาคม ๒๕๓๒ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ความว่า ธนาคารแห่งประเทศไทยได้ยื่นแบบแสดงรายการเพื่อเสียภาษีโรงเรือนและที่ดินประจำปี พ.ศ. ๒๕๑๖ สำหรับโรงเรือนเลขที่ ๒๗๓ ถนนสามเสน เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร เมื่อวันที่ ๘ กรกฎาคม ๒๕๒๖ และสำหรับโรงเรือนโรงพิมพ์ธนบัตรซึ่งตั้งอยู่เลขที่ ๒๗๓ เมื่อวันที่ ๑๒ กรกฎาคม ๒๕๒๖ พนักงานเจ้าหน้าที่สำนักงานเขตพระนครได้ประเมินภาษีของโรงเรือนเลขที่ ๒๗๓ และโรงพิมพ์ธนบัตรและแจ้งให้ธนาคารแห่งประเทศไทยทราบการประเมินเมื่อวันที่ ๒๖ ตุลาคม ๒๕๒๖ และวันที่ ๕ กันยายน ๒๕๒๖ ตามลำดับธนาคารแห่งประเทศไทยไม่พอใจการประเมินสำหรับโรงเรือนเลขที่ ๒๗๓ จึงได้ยื่นคำร้องขอให้พิจารณาการประเมินใหม่ ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครได้พิจารณาชี้ขาดให้ยกคำร้องดังกล่าวและธนาคารแห่งประเทศไทยได้ชำระภาษีสำหรับโรงเรือนดังกล่าวแล้ว ส่วนโรงพิมพ์ธนบัตรธนาคารแห่งประเทศไทยมิได้ขอให้พิจารณาการประเมินใหม่แต่ก็ไม่ชำระภาษีดังกล่าวโดยให้เหตุผลว่า สิทธิเรียกร้องค่าภาษีโรงเรือนและที่ดินประจำปี พ.ศ. ๒๕๑๖ ขาดอายุความแล้วตามมาตรา ๑๖๗^๑ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ กรุงเทพมหานครเห็นว่าสิทธิเรียกร้องของกรุงเทพมหานครในอันที่จะเรียกเก็บค่าภาษีโรงเรือนและที่ดินจากผู้รับประเมินจะเสนอขึ้นได้ก็ต่อเมื่อพนักงานเก็บภาษีได้แจ้งการประเมินไปให้ผู้รับประเมินได้รับทราบแล้ว ถ้าหากไม่มีการขอให้พิจารณาการประเมินใหม่ผู้รับประเมินจะต้องนำเงินค่า ภาษีโรงเรือนและที่ดินมาชำระแก่ กรุงเทพมหานครภายใน ๙๐ วันนับแต่วันที่ได้รับแจ้งความการประเมินตามมาตรา ๓๘^๒ แห่งพระราชบัญญัติภาษีโรงเรือนและที่ดิน พุทธศักราช ๒๔๗๕ ซึ่งกรณีโรงพิมพ์ธนบัตรนี้ กรุงเทพมหานครอาจบังคับตามสิทธิเรียกร้องได้ตั้งแต่วันที่ ๕ กันยายน ๒๕๒๖ และเมื่อนับอายุความจนถึงปัจจุบัน (พ.ศ. ๒๕๓๒) ก็ยังไม่เกินสิบปี จึงไม่ขาดอายุความตามมาตรา ๑๖๗^๓ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ กรุงเทพมหานครได้รายงานเกี่ยวกับเรื่องนี้ไปยัง

^๑ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

มาตรา ๑๖๗ สิทธิเรียกร้องของรัฐบาลเพื่อเอาค่าภาษีอากรท่านให้มีกำหนดอายุความสิบปีเรียกเพื่อเป็นอย่างอื่นท่านให้บังคับตามบทบัญญัติสามมาตราก่อนนี้

^๒ พระราชบัญญัติภาษีโรงเรือนและที่ดิน พุทธศักราช ๒๔๗๕

มาตรา ๓๘ ค่าภาษีนั้น ท่านให้ผู้รับประเมินชำระแก่กรมการอำเภอแห่งท้องที่ซึ่งทรัพย์สินนั้นตั้งอยู่ภายในเก้าสิบวันนับตั้งแต่วันที่ได้รับแจ้งความการประเมิน

^๓โปรดดูเชิงอรรถ (๑)

กระทรวงมหาดไทย กระทรวงมหาดไทยเห็นว่า เรื่องนี้เป็นกรณีโต้แย้งกันในเรื่องอายุความซึ่งเป็นประเด็นปัญหาข้อกฎหมายจึงให้กรุงเทพมหานครหรือต่อคณะกรรมการกฤษฎีกาเพื่อหาข้อยุติ โดยมีต้องนำคดีขึ้นสู่ศาล กรุงเทพมหานครจึงขอหาหรือว่า ความเห็นของกรุงเทพมหานครถูกต้องหรือไม่ประการใด และหากมีความเห็นว่าสิทธิเรียกร้องของกรุงเทพมหานครสำหรับค่าภาษีโรงเรือนและที่ดินประจำปี พ.ศ. ๒๕๑๖ ขาดอายุความแล้ว การที่ธนาคารแห่งประเทศไทยยื่นแบบแสดงรายการเพื่อเสียภาษีโรงเรือนและที่ดินประจำปี พ.ศ. ๒๕๑๖ สำหรับโรงเรือนเลขที่ ๒๗๓ และโรงพิมพ์ธนบัตรภายหลังจากอายุความครบบริบูรณ์แล้วนั้นจะเป็นการละประโยชน์แห่งอายุความตามมาตรา ๑๙๒^๔ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์หรือไม่ ประการใด

ในการพิจารณาเรื่องนี้โดยคณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๕) ผู้แทนกรุงเทพมหานครชี้แจงข้อเท็จจริงเพิ่มเติมว่า เมื่อ พ.ศ. ๒๕๒๔ กรุงเทพมหานครได้แจ้งให้เขตต่างๆ ดำเนินการเรียกเก็บภาษีโรงเรือนและที่ดินของรัฐวิสาหกิจต่างๆ ธนาคารแห่งประเทศไทยอ้างว่าธนาคารแห่งประเทศไทยได้รับยกเว้นไม่ต้องเสียภาษีโรงเรือนและที่ดินตามมาตรา ๙ (๒) ^๕ แห่งพระราชบัญญัติภาษีโรงเรือนและที่ดิน^๖ เพราะเป็นทรัพย์สินของรัฐบาลซึ่งใช้ในกิจการของรัฐบาล กระทรวงการคลังได้หาข้อพิพาทดังกล่าวมายังคณะกรรมการกฤษฎีกา คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๗) เห็นว่า ทรัพย์สินของธนาคารแห่งประเทศไทยไม่ได้รับยกเว้นภาษีโรงเรือนและที่ดินตามมาตรา ๙ (๒) ^๖ ประเทศไทยยื่นแบบแสดงรายการเพื่อเสียภาษีโรงเรือนและที่ดินตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๑๖ - ๒๕๒๖ รวม ๑๑ปี

๔ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

มาตรา ๑๙๒ ประโยชน์แห่งอายุความนั้น จะอาจสูญเสียได้ต่อเมื่ออายุความครบบริบูรณ์แล้ว แต่การที่ละเลยเช่นนี้ย่อมไม่ลบล้างสิทธิของบุคคลภายนอก

อนึ่ง การที่ลูกหนี้ชั้นต้นละเลยซึ่งอายุความนั้นย่อมไม่ลบล้างสิทธิของผู้ค้าประกัน

๔ พระราชบัญญัติภาษีโรงเรือนและที่ดิน พุทธศักราช ๒๔๗๕

มาตรา ๙ ทรัพย์สินดังต่อไปนี้ ท่านให้ยกเว้นจากบทบัญญัติแห่งภาคนี้

(๑) พระราชวังอันเป็นส่วนของแผ่นดิน

(๒) ทรัพย์สินของรัฐบาลซึ่งใช้ในกิจการของรัฐบาลหรือสาธารณะ

(๓) ทรัพย์สินของโรงพยาบาลสาธารณะและโรงเรียนสาธารณะซึ่งกระทำการอันมิใช่เพื่อเป็นผลกำไรส่วนบุคคล และใช้เฉพาะในการรักษาพยาบาลและในการศึกษา

(๔) ทรัพย์สินซึ่งเป็นศาสนสมบัติอันใช้เฉพาะในศาสนกิจอย่างเดี่ยวหรือเป็นที่อยู่ของสงฆ์

(๕) โรงเรือนหรือสิ่งปลูกสร้างอย่างอื่น ๆ ซึ่งปิดไว้ตลอดปี และเจ้าของมิได้อยู่เองหรือให้ผู้อื่นอยู่ นอกจากคนเฝ้าในโรงเรือนหรือสิ่งปลูกสร้างอย่างอื่น ๆ หรือในที่ดินซึ่งใช้ต่อเนื่องกัน

๖ พระราชบัญญัติภาษีโรงเรือนและที่ดิน พุทธศักราช ๒๔๗๕

มาตรา ๙ ทรัพย์สินดังต่อไปนี้ ท่านให้ยกเว้นจากบทบัญญัติแห่งภาคนี้

(๑) พระราชวังอันเป็นส่วนของแผ่นดิน

(๒) ทรัพย์สินของรัฐบาลซึ่งใช้ในกิจการของรัฐบาลหรือสาธารณะ

(๓) ทรัพย์สินของโรงพยาบาลสาธารณะและโรงเรียนสาธารณะซึ่งกระทำการอันมิใช่เพื่อเป็นผลกำไรส่วนบุคคล และใช้เฉพาะในการรักษาพยาบาลและในการศึกษา

(๔) ทรัพย์สินซึ่งเป็นศาสนสมบัติอันใช้เฉพาะในศาสนกิจอย่างเดี่ยวหรือเป็นที่อยู่ของสงฆ์

ผู้แทนธนาคารแห่งประเทศไทยชี้แจงข้อเท็จจริงเพิ่มเติมว่า ธนาคารแห่งประเทศไทย ยื่นแบบแสดงรายการเพื่อเสียภาษีโรงเรือนและที่ดินประจำปี พ.ศ. ๒๕๑๖ เพราะ กรุงเทพมหานครแจ้งให้ยื่น ธนาคารแห่งประเทศไทยเห็นว่าหากไม่ยื่นแบบอาจมีความผิดได้ แต่ธนาคารแห่งประเทศไทยได้โต้แย้งมาโดยตลอดว่าสิทธิเรียกร้องสำหรับภาษีโรงเรือนและที่ดินประจำปี พ.ศ. ๒๕๑๖ ขาดอายุความแล้ว ธนาคารแห่งประเทศไทยเห็นว่า ทรัพย์สินของธนาคารแห่งประเทศไทยเป็นทรัพย์สินของรัฐบาลจึงได้รับงดเว้นภาษีโรงเรือนและที่ดินตามมาตรา ๙ (๒) ^๓ แห่งพระราชบัญญัติภาษีโรงเรือนและที่ดินฯ และธนาคารแห่งประเทศไทยใช้อาคารเป็นสำนักงานบริหารอันพึงถือว่าเป็นกรณีเจ้าของอยู่เอง ทั้งมิได้ใช้เป็นที่พักอาศัยหรือประกอบการอุตสาหกรรมจึงได้รับงดเว้นไม่ต้องเสียภาษีโรงเรือนและที่ดินตามมาตรา ๑๐ ^๔ แห่งพระราชบัญญัติภาษีโรงเรือนและที่ดินฯ ในกรณีภาษีโรงเรือนและที่ดินประจำปี พ.ศ. ๒๕๑๖ สำหรับโรงเรือนเลขที่ ๒๗๓ ที่ธนาคารแห่งประเทศไทยมิได้ฟ้องคดีต่อศาลก็เพราะธนาคารแห่งประเทศไทยเห็นว่าคณะรัฐมนตรีได้มีมติไว้ให้ส่วนราชการหรือรัฐวิสาหกิจซึ่งจะฟ้องร้องกันเองนั้น พิจารณาทำความตกลงกันก่อนแทนที่จะดำเนินการทางศาล

คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๕) ได้พิจารณาปัญหาดังกล่าวแล้ว เห็นว่า ในเบื้องต้นสมควรพิจารณาปัญหาว่าธนาคารแห่งประเทศไทยจะต้องเสียภาษีโรงเรือนและที่ดินตามพระราชบัญญัติภาษีโรงเรือนและที่ดิน พุทธศักราช ๒๔๗๕ หรือไม่ ซึ่งปัญหาดังกล่าวกระทรวงการคลังได้เคยหารือคณะกรรมการกฤษฎีกา และคณะกรรมการกฤษฎีกา(กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๗) มีความเห็นว่าทรัพย์สินที่ได้รับยกเว้นไม่ต้องเสียภาษีโรงเรือนและที่ดินตามมาตรา ๙ (๒) ^๕ แห่งพระราชบัญญัติภาษีโรงเรือนและที่ดินฯ นั้นต้องเป็น

(๕) โรงเรือนหรือสิ่งปลูกสร้างอย่างอื่น ๆ ซึ่งปิดไว้ตลอดปี และเจ้าของมิได้อยู่เองหรือให้ผู้อื่นอยู่ นอกจากคนเฝ้าในโรงเรือนหรือสิ่งปลูกสร้างอย่างอื่น ๆ หรือในที่ดินซึ่งใช้ต่อเนื่องกัน

^๓พระราชบัญญัติภาษีโรงเรือนและที่ดิน พุทธศักราช ๒๔๗๕

มาตรา ๙ ทรัพย์สินดังต่อไปนี้ ท่านให้ยกเว้นจากบทบัญญัติแห่งภาคนี้

(๑) พระราชวังอันเป็นส่วนของแผ่นดิน

(๒) ทรัพย์สินของรัฐบาลซึ่งใช้ในกิจการของรัฐบาลหรือสาธารณะ

(๓) ทรัพย์สินของโรงพยาบาลสาธารณะและโรงเรียนสาธารณะซึ่งกระทำการอันมิใช่เพื่อเป็นผลกำไรส่วนบุคคล และใช้เฉพาะในการรักษาพยาบาลและการศึกษา

(๔) ทรัพย์สินซึ่งเป็นศาสนสมบัติอันใช้เฉพาะในศาสนกิจอย่างเดียวหรือเป็นที่อยู่ของสงฆ์

(๕) โรงเรือนหรือสิ่งปลูกสร้างอย่างอื่น ๆ ซึ่งปิดไว้ตลอดปี และเจ้าของมิได้อยู่เองหรือให้ผู้อื่นอยู่ นอกจากคนเฝ้าในโรงเรือนหรือสิ่งปลูกสร้างอย่างอื่น ๆ หรือในที่ดินซึ่งใช้ต่อเนื่องกัน

^๔พระราชบัญญัติภาษีโรงเรือนและที่ดิน พุทธศักราช ๒๔๗๕ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติภาษีโรงเรือนและที่ดิน แก้ไขเพิ่มเติม พุทธศักราช ๒๔๗๕

มาตรา ๑๐ โรงเรือนและสิ่งปลูกสร้างอย่างอื่น ๆ ซึ่งเจ้าของอยู่เองหรือให้ผู้แทนอยู่เฝ้ารักษา และซึ่งมิได้ใช้เป็นที่พักอาศัยหรือประกอบการอุตสาหกรรมท่านให้งดเว้นจากบทบัญญัติแห่งภาคนี้ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๗๕ เป็นต้นไป

^๕โปรดดูเชิงอรรถ (๕) - (๖) - (๗)

ทรัพย์สินของรัฐบาลซึ่งใช้ในกิจการของรัฐบาลหรือสาธารณะ และคำว่า “รัฐบาล” หมายความว่า “รัฐบาล” หมายความว่า กระทรวง ทบวง กรม สำหรับธนาคารแห่งประเทศไทยไม่ใช่กระทรวง ทบวง กรม แต่เป็นนิติบุคคลต่างหากและเป็นผู้ถือกรรมสิทธิ์ที่ดินตามโฉนดในนามของตนเอง ทรัพย์สินของธนาคารแห่งประเทศไทยจึงไม่ได้รับยกเว้นภาษีโรงเรือนและที่ดินตามมาตรา ๙ (๒) ^{๑๐}

สำหรับปัญหาที่กรุงเทพมหานครหรือว่า สหิทธิเรียกร้างของกรุงเทพมหานครในการเรียกให้ธนาคารแห่งประเทศไทยชำระภาษีโรงเรือนและที่ดินประจำปี พ.ศ. ๒๕๑๖ สำหรับโรงพิมพ์ธนบัตรขาดอายุความหรือไม่ นั้น คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๕) มีความเห็นเป็นสองฝ่าย ดังนี้

ฝ่ายข้างมากเห็นว่า มาตรา ๑๖๙ ^{๑๑} แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์บัญญัติว่า อายุความนั้นให้เริ่มนับแต่ขณะที่จะอาจบังคับสิทธิเรียกร้องเป็นต้นไปตามบทบัญญัติมาตรา ๘ ^{๑๒} แห่งพระราชบัญญัติภาษีโรงเรือนและที่ดินฯ แสดงให้เห็นว่าหนี้ค่าภาษีโรงเรือนและที่ดินเกิดขึ้นและต้องชำระค่าภาษีให้เสร็จไปแต่ละปี สหิทธิเรียกเก็บภาษีของกรุงเทพมหานครในการให้ธนาคารแห่งประเทศไทยชำระภาษีโรงเรือนและที่ดินประจำปี พ.ศ. ๒๕๑๖ จึงเกิดขึ้นตั้งแต่วันที่ ๑ มกราคม ๒๕๑๖ เป็นต้นมา แต่เนื่องจากมาตรา ๑๙ ^{๑๓} และมาตรา ๒๐ ^{๑๔} แห่ง

^{๑๐}โปรดดูเชิงอรรถ (๕) - (๖) - (๗)

^{๑๑}ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

มาตรา ๑๖๙ อันอายุความนั้น ท่านให้นับเริ่มแต่ขณะที่จะอาจบังคับสิทธิเรียกร้องได้เป็นต้นไป ถ้าเป็นสิทธิเรียกร้องเพื่อให้งดเว้นการอย่างใดอย่างหนึ่ง ท่านให้นับอายุความเริ่มแต่เวลาแรกที่ละเมิดสิทธินั้นเป็นต้นไป

^{๑๒}พระราชบัญญัติภาษีโรงเรือนและที่ดิน พุทธศักราช ๒๔๗๕ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติภาษีโรงเรือนและที่ดินแก้ไขเพิ่มเติม พุทธศักราช ๒๔๗๕

มาตรา ๘ ค่าภาษีตามภาค ๑ นี้ ให้ผู้รับประเมินชำระปีละครั้งตามคำรายปีของทรัพย์สินคือโรงเรือนหรือสิ่งปลูกสร้างอย่างอื่น ๆ กับที่ดิน ซึ่งใช้ต่อเนื่องกับโรงเรือนหรือสิ่งปลูกสร้างอย่างอื่น ๆ นั้น โดยอัตราร้อยละสิบสองกึ่ง แห่งคำรายปี

“คำรายปี” ตามภาค ๑ นี้ ให้หมายความว่า จำนวนเงินซึ่งทรัพย์สินนั้น ๆ สมควรจะให้เข้าได้ในปีหนึ่ง ๆ ถ้าทรัพย์สินนั้นให้เช่า ท่านว่าค่าเช่านั้นเป็นหลักคำนวณคำรายปี แต่ถ้ามีเหตุอันบ่งชี้ให้เห็นว่าค่าเช่านั้นมีใช้จำนวนเงินอันสมควรจะให้เข้าได้ในปีหนึ่ง ๆ ไซ้ ท่านว่าพนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจแก้หรือคำนวณคำรายปีเสียใหม่

^{๑๓}พระราชบัญญัติภาษีโรงเรือนและที่ดิน พุทธศักราช ๒๔๗๕ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติภาษีโรงเรือนและที่ดิน (ฉบับที่ ๓) พุทธศักราช ๒๔๘๕

มาตรา ๑๙ ภายใน ๔ เดือนนับตั้งแต่วันที่ ๑ มกราคม ทุก ๆ ปี หรือตั้งแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ในท้องที่ใด ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ประกาศ (๑) ในราชกิจจานุเบกษา และ (๒) ในหนังสือพิมพ์ หรือ ณ ที่ว่าการอำเภอ สำนักงานเทศบาล หรือสำนักงานทะเบียนท้องถิ่นของเทศบาลแต่ในท้องที่ซึ่งมีกำนันผู้ใหญ่บ้านให้ประกาศโดยทางกำนันผู้ใหญ่บ้านด้วย ให้ผู้รับประเมินซึ่งมีกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินที่ตั้งอยู่ในท้องที่ซึ่งให้ใช้พระราชบัญญัตินี้ไปปรับแบบพิมพ์จากกรมการอำเภอหรือพนักงานเทศบาลภายในกำหนดไม่น้อยกว่าสามสิบวันนับแต่วันที่ได้ประกาศแล้วให้กรอกข้อความตามที่ตนทราบลงในแบบพิมพ์นั้น

พระราชบัญญัติดังกล่าวบัญญัติว่า ภายใน ๔ เดือนนับแต่วันที่ ๑ มกราคมทุก ๆ ปี ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ประกาศให้ผู้รับประเมินไปปรับแบบพิมพ์และกรอกข้อความตามที่ทราบลงนามในแบบพิมพ์นั้น และส่งคืนไปยังพนักงานเจ้าหน้าที่ภายในกำหนดวันประกาศดังนั้น สิทธิเรียกร้องให้ชำระค่าภาษีโรงเรือนและที่ดินแต่ละปีจึงเกิดขึ้นเมื่อพ้นกำหนดระยะเวลาที่พนักงานเจ้าหน้าที่ประกาศให้ผู้รับประเมินยื่นแบบแสดงรายการเพื่อเสียภาษีโรงเรือนและที่ดิน มิใช่เกิดขึ้นเมื่อเจ้าพนักงานเก็บภาษีแจ้งรายการประเมินไปให้ผู้รับประเมินทราบอันเป็นเพียงวิธีการของพนักงานเจ้าหน้าที่ในการจัดเก็บภาษีโรงเรือนและที่ดินเท่านั้น เพราะแม้ว่าผู้จะต้องเสียภาษีไม่ยื่นแบบแสดงรายการเพื่อเสียภาษีโรงเรือนและที่ดิน พนักงานเจ้าหน้าที่ก็มีอำนาจตามมาตรา ๒๓^{๙๕} และมาตรา ๒๔^{๙๖} แห่งพระราชบัญญัติภาษีโรงเรือนและที่ดินฯ ในการที่จะเรียกเก็บภาษีโรงเรือนและที่ดินได้ และเมื่อปรากฏว่าจนถึงบัดนี้ (พ.ศ. ๒๕๑๖ - ๒๕๒๓) ธนาคารแห่งประเทศไทยยังไม่ได้ชำระค่าภาษีโรงเรือนและที่ดินประจำปี พ.ศ. ๒๕๑๖ สำหรับโรงพิมพ์ธนบัตรให้แก่กรุงเทพมหานคร การใช้สิทธิบังคับหนี้ดังกล่าวจึงขาดอายุความสิบปีแล้วตามมาตรา ๑๖๗^{๙๗} แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ การที่กรุงเทพมหานครได้เคยเตือนธนาคารแห่งประเทศไทยให้ยื่นแบบแสดงรายการเพื่อเสียภาษีโรงเรือนและที่ดินเมื่อ พ.ศ. ๒๕๒๕ ก็ดี การที่ธนาคารแห่งประเทศไทยได้ยื่นแบบแสดงรายการเพื่อเสียภาษีโรงเรือนและที่ดินประจำปี พ.ศ. ๒๕๑๖ เมื่อ

ถ้าพนักงานเจ้าหน้าที่เห็นว่าจำเป็นก็อาจมีหนังสือแจ้งความไปยังผู้เช่าหรือผู้เช่าหรือผู้ครองทรัพย์สินนั้นเพื่อสอบถามข้อความเช่นเดียวกันอีกด้วยก็ได้ เพื่อได้กระทำเช่นนี้แล้วผู้เช่าหรือผู้ครองนั้นต้องอยู่ในบทบังคับ และมีความรับผิดชอบเดียวกับผู้รับประเมินในบทต่อไปนี้เพียงที่เกี่ยวกับการสอบสวนข้อความ

^{๙๕}พระราชบัญญัติภาษีโรงเรือนและที่ดิน พุทธศักราช ๒๔๗๕

มาตรา ๒๐ แบบพิมพ์นั้น ท่านให้ผู้รับประเมินหรือผู้เช่าและผู้ครองกรอรายการตามที่บัญญัติไว้ในมาตราก่อน และรับรองข้อความนั้นว่าเป็นความจริงตามความรู้เห็นของตนแล้วลงวัน เดือน ปี และนามของตนส่งคืนไปยังกรมการอำเภอผู้รับประเมินต้องส่งคืนภายในกำหนดวันประกาศ ผู้เช่าและผู้ครองต้องส่งคืนภายในสามสิบวันนับแต่วันรับหนังสือแจ้งความ

^{๙๖}พระราชบัญญัติภาษีโรงเรือนและที่ดิน พุทธศักราช ๒๔๗๕

มาตรา ๒๓ เพื่อประโยชน์ในการรับประเมิน ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจที่จะเข้าไปตรวจทรัพย์สินได้ด้วยตนเองต่อหน้าผู้รับประเมิน ผู้เช่า หรือผู้ครอง หรือผู้แทน ระหว่างเวลาพระอาทิตย์ขึ้นและพระอาทิตย์ตก และเมื่อผู้รับประเมิน ผู้เช่า หรือผู้ครอง ได้รับคำขอร้องแล้ว ก็จะต้องให้ความสะดวกตามสมควรแก่พนักงานเจ้าหน้าที่ในการตรวจตรา นั้น ในการนี้ผู้ประเมิน ผู้เช่าหรือผู้ครอง จะต้องได้รับแจ้งความเป็นลายลักษณ์อักษรให้ทราบไม่ต่ำกว่าสิบแปดชั่วโมงก่อนตรวจ

^{๙๗}พระราชบัญญัติภาษีโรงเรือนและที่ดิน พุทธศักราช ๒๔๗๕

มาตรา ๒๔ เมื่อได้ไต่สวนตรวจตราแล้ว ให้เป็นหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ที่จะกำหนด

(ก) ประเภทแห่งทรัพย์สินตามมาตรา ๖

(ข) ค่ารายปีแห่งทรัพย์สิน

(ค) ค่าภาษีที่จะต้องเสีย

ให้พนักงานเจ้าหน้าที่แจ้งรายการตามที่ได้กำหนดไว้นั้นไปยังพนักงานเก็บภาษีให้เจ้าพนักงานเก็บภาษีแจ้งรายการประเมินไปให้ผู้รับประเมินทรัพย์สินในท้องที่ของตนทราบโดยมีชักช้า

^{๙๘}โปรดดูเชิงอรรถ (๑)

วันที่ ๑๒ กรกฎาคม ๒๕๒๖ กิติ มิใช่เป็นการกระทำอันมีผลให้อายุความสะดุดหยุดลงตามมาตรา ๑๗๒^{๑๘} และมาตรา ๑๗๓^{๑๙} แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ เพราะการเตือนให้ยื่นแบบแสดงรายการเพื่อเสียภาษีโรงเรือนและที่ดินมิใช่เป็นการที่เจ้าหน้าที่กระทำการอันเป็นการตั้งหลักฐานสิทธิเรียกร้องหรือเป็นการให้ใช้หนี้ตามที่เรียกร้องอันจะเป็นเหตุให้อายุความสะดุดหยุดลง และการที่ธนาคารแห่งประเทศไทยยื่นแบบแสดงรายการเพื่อเสียภาษีโรงเรือนและที่ดินประจำปี พ.ศ. ๒๕๑๖ แต่ได้ยกข้อต่อสู้เรื่องอายุนั้น ก็มีใช้เป็นการที่ลูกหนี้รับสภาพหนี้อันจะเป็นเหตุให้อายุความสะดุดหยุดลง

ฝ่ายข้างน้อยเห็นว่า เรื่องอายุนั้น มาตรา ๑๖๙^{๒๐} แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์บัญญัติให้นับเริ่มแต่ขณะที่จะอาจบังคับสิทธิเรียกร้องได้เป็นต้นไปสำหรับหนี้ภาษีโรงเรือนและที่ดิน พระราชบัญญัติภาษีโรงเรือนและที่ดินฯ ได้บัญญัติขั้นตอนในการชำระไว้ในมาตรา ๑๙^{๒๑} มาตรา ๒๐^{๒๒} มาตรา ๒๑^{๒๓} มาตรา ๒๔^{๒๔} และมาตรา ๓๘^{๒๕} โดยพนักงานเจ้าหน้าที่จะต้องประกาศให้ผู้รับประเมินไปปรับแบบพิมพ์ตามมาตรา ๑๙^{๒๖} ผู้รับประเมินกรอรายการแล้วส่งคืนพนักงานเจ้าหน้าที่ภายในกำหนดวันประกาศตามมาตรา ๒๐^{๒๗} พนักงานเจ้าหน้าที่จะต้องตรวจพิจารณาแบบแสดงรายการและกำหนดประเภทแห่งทรัพย์สิน กำหนดค่ารายปีแห่งทรัพย์สิน กำหนดค่าภาษีที่จะต้องเสียและแจ้งรายการดังกล่าวแก่พนักงานเก็บภาษีเพื่อให้พนักงานเก็บภาษีแจ้งรายการประเมินไปให้ผู้รับประเมินทราบตามมาตรา ๒๑^{๒๘} และมาตรา ๒๔^{๒๙} เมื่อพนักงาน

^{๑๘}ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

มาตรา ๑๗๒ ถ้าลูกหนี้รับสภาพต่อเจ้าหนี้ตามสิทธิเรียกร้องด้วยทำหนังสือรับสภาพให้ก็ตาม ด้วยใช้เงินให้บางส่วน ด้วยส่งดอกเบี้ย หรือด้วยให้ประกันก็ตาม หรือทำการอย่างใดอย่างหนึ่งอันปราศจากเคลือบคลุมสงสัยตระหนักเป็นปริยายว่ายอมรับสภาพตามสิทธิเรียกร้องนั้นก็ตาม ท่านว่าอายุความย่อมสะดุดหยุดลง

^{๑๙}ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

มาตรา ๑๗๓ ถ้าเจ้าหนี้ฟ้องคดีเพื่อตั้งหลักฐานสิทธิเรียกร้องก็ดี เพื่อให้ใช้หนี้ตามที่เรียกร้องก็ดี หรือทำการอื่นใดอันนับว่ามีผลเป็นอย่างเดียวกัน เช่น ยื่นคำร้องขอพิสูจน์หนี้ในคดีล้มละลาย หรือมอบคดีให้อนุญาตไต่ตุลาการพิจารณาก็ดี ท่านว่าอายุความย่อมสะดุดหยุดลง

^{๒๐}ประมวลูเชิงอรรถ (๑๑)

^{๒๑}ประมวลูเชิงอรรถ (๑๓)

^{๒๒}ประมวลูเชิงอรรถ (๑๔)

^{๒๓}พระราชบัญญัติภาษีโรงเรือนและที่ดิน พุทธศักราช ๒๔๗๕

มาตรา ๒๑ ท่านให้พนักงานเจ้าหน้าที่ตรวจพิจารณาแบบใบแจ้งรายการนี้และถ้าเห็นจำเป็นก็ให้มีอำนาจสั่งให้ผู้รับประเมินแสดงรายการเพิ่มเติมละเอียดยิ่งขึ้นและถ้าจะเรียกให้นำพยานหลักฐานมาสนับสนุนข้อความในรายการนั้นก็เรียกได้

^{๒๔}ประมวลูเชิงอรรถ (๑๖)

^{๒๕}ประมวลูเชิงอรรถ (๒)

^{๒๖}ประมวลูเชิงอรรถ (๑๓)

^{๒๗}ประมวลูเชิงอรรถ (๑๔)

^{๒๘}ประมวลูเชิงอรรถ (๒๓)

เจ้าหน้าที่ปฏิบัติตามขั้นตอนดังกล่าวแล้ว ผู้รับประเมินจึงมีหน้าที่ต้องชำระค่าภาษีฯ ภายในเก้าสิบวันนับตั้งแต่วันที่ได้รับความแจ้งการประเมินนั้นตามมาตรา ๓๘^{๓๐} ฉะนั้น ก่อนครบเก้าสิบวัน พนักงานเจ้าหน้าที่ยังไม่มีสิทธิเรียกร้องให้ผู้รับประเมินชำระค่าภาษีได้ สิทธิเรียกร้องค่าภาษีดังกล่าวจึงจะเรียกให้ชำระได้ตั้งแต่วันพ้นจากกำหนดเก้าสิบวันนับตั้งแต่วันที่ได้รับความแจ้งการประเมินตามมาตรา ๓๘^{๓๑} ทั้งนี้ โดยไม่ต้องพิจารณาว่าค่าภาษีที่จะเรียกครั้งนั้นเป็นค่าภาษีของปีใด เพราะไม่ว่าจะเป็นค่าภาษีของปีใด トラบใดที่สิทธิเรียกร้องค่าภาษีนั้นยังไม่อาจบังคับได้ อายุความของค่าภาษีนั้นก็ยังไม่เริ่มนับ ดังนั้น เมื่อค่าภาษีฯ สำหรับโรงเรียนส่วนโรงพิมพ์ธนบัตรประจำปี พ.ศ. ๒๕๑๖ กรุงเทพมหานครได้แจ้งรายการประเมินให้ธนาคารแห่งประเทศไทยทราบเมื่อวันที่ ๕ กันยายน ๒๕๒๖ สิทธิเรียกร้องค่าภาษีดังกล่าวจึงเกิดขึ้นเมื่อพ้นเก้าสิบวันนับจากนั้น และเมื่อปรากฏว่าจนถึงบัดนี้ยังไม่ครบสิบปี สิทธิเรียกร้องค่าภาษีดังกล่าวจึงไม่ขาดอายุความตามมาตรา ๑๖๗^{๓๒} แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

สำหรับปัญหาที่ กรุงเทพมหานคร หรือว่า หากสิทธิเรียกร้องของ กรุงเทพมหานคร สำหรับค่าภาษีโรงเรียนและที่ดินประจำปี พ.ศ. ๒๕๑๖ ขาดอายุความแล้ว การที่ธนาคารแห่งประเทศไทยยื่นแบบแสดงรายการเพื่อเสียภาษีโรงเรียนและที่ดิน (ภ.ร.ด.๒) ประจำปี พ.ศ. ๒๕๑๖ เมื่อวันที่ ๘ กรกฎาคม ๒๕๒๖ สำหรับโรงเรียนเลขที่ ๒๗๓ และเมื่อวันที่ ๑๒ กรกฎาคม ๒๕๒๖ สำหรับโรงเรียนโรงพิมพ์ธนบัตรโดยอาศัยเลขที่ของโรงเรียนเลขที่ ๒๗๓ ภายหลังอายุความครบบริบูรณ์แล้วจะเป็นการละประโยชน์แห่งอายุความตามมาตรา ๑๙๒^{๓๓} แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์หรือไม่ นั้น คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๕) เห็นว่า ข้อเท็จจริงปรากฏว่า ธนาคารแห่งประเทศไทยได้ยื่นแบบแสดงรายการเพื่อเสียภาษีโรงเรียนและที่ดินประจำปี พ.ศ. ๒๕๑๖ ตามที่กรุงเทพมหานครแจ้งให้ยื่นแต่ธนาคารแห่งประเทศไทยก็ได้ยกข้อต่อสู้ในเรื่องอายุความมาโดยตลอด จึงถือไม่ได้ว่าการที่ธนาคารแห่งประเทศไทยยื่นแบบแสดงรายการเพื่อเสียภาษีโรงเรียนและที่ดินในกรณีนี้เป็นการที่ธนาคารแห่งประเทศไทยละประโยชน์แห่งอายุความตามมาตรา ๑๙๒^{๓๔} แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

โดยที่ปัญหาที่ว่าสิทธิเรียกร้องของ กรุงเทพมหานคร ในการเรียกให้ธนาคารแห่งประเทศไทยชำระค่าภาษีโรงเรียนและที่ดินประจำปี พ.ศ. ๒๕๑๖ สำหรับโรงพิมพ์ธนบัตรขาดอายุความหรือไม่ นั้น กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๕ มีความเห็นเป็นสองฝ่าย และประธานกรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๕ เห็นว่า เรื่องนี้เป็นปัญหาสำคัญที่ควรวินิจฉัยโดยที่ประชุมใหญ่ กรรมการร่างกฎหมาย เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกาจึงได้จัดให้มีการประชุมใหญ่กรรมการ

^{๓๐}โปรดดูเชิงอรรถ (๑๖)

^{๓๑}โปรดดูเชิงอรรถ (๒)

^{๓๒}โปรดดูเชิงอรรถ (๒)

^{๓๓}โปรดดูเชิงอรรถ (๑)

^{๓๔}โปรดดูเชิงอรรถ (๔)

^{๓๕}โปรดดูเชิงอรรถ (๔)

ร่างกฎหมายเพื่อพิจารณาปัญหาดังกล่าวตามนัยข้อ ๑๓(๒)^{๓๕} แห่งระเบียบคณะกรรมการกฤษฎีกาว่าด้วยการประชุมของกรรมการร่างกฎหมาย พ.ศ. ๒๕๒๒

คณะกรรมการกฤษฎีกา (ที่ประชุมใหญ่กรรมการร่างกฎหมาย) ได้พิจารณาปัญหาเรื่อง อายุความในการใช้สิทธิเรียกร้องค่าภาษีโรงเรือนและที่ดินของกรุงเทพมหานคร รวม ๒ ครั้ง และในการประชุมครั้งที่ ๒ เมื่อวันที่ ๒๔ ธันวาคม ๒๕๓๒ ธนาการแห่งประเทศไทยได้มีหนังสือ^{๓๖} ขอให้ที่ประชุมใหญ่กรรมการร่างกฎหมายพิจารณาปัญหาเบื้องต้นเสียก่อนว่า ธนาการแห่งประเทศไทยจะต้องเสียภาษีโรงเรือนและที่ดินตามพระราชบัญญัติภาษีโรงเรือนและที่ดิน พุทธศักราช ๒๔๗๕ หรือไม่ที่ประชุมใหญ่กรรมการร่างกฎหมายพิจารณาแล้วมีมติให้กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๕ และกรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๗ ร่วมกันพิจารณาปัญหาข้อหารือของธนาการแห่งประเทศไทยว่า ธนาการแห่งประเทศไทยจะได้รับยกเว้นภาษีโรงเรือนและที่ดินตามมาตรา ๙ (๒) และมาตรา ๑๐ แห่งพระราชบัญญัติภาษีโรงเรือนและที่ดิน พุทธศักราช ๒๔๗๕ หรือไม่ เสียก่อนที่ที่ประชุมใหญ่กรรมการร่างกฎหมายจะพิจารณาปัญหาเรื่องอายุความในการใช้สิทธิเรียกร้องค่าภาษีโรงเรือนและที่ดินของกรุงเทพมหานครต่อไป

ที่ประชุมร่วมกรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๕ และคณะที่ ๗ ได้พิจารณาปัญหาดังกล่าวแล้ว มีความเห็นเป็นสองฝ่าย คือ

ฝ่ายที่หนึ่ง เห็นว่า ทรัพย์สินของธนาการแห่งประเทศไทยมิใช่ทรัพย์สินของรัฐบาลจึงไม่ได้รับยกเว้นไม่ต้องเสียภาษีโรงเรือนและที่ดินตามมาตรา ๙ (๒) ^{๓๗} แห่งพระราชบัญญัติภาษีโรงเรือนและที่ดินฯ นอกจากนี้ ธนาการแห่งประเทศไทยยังมิได้รับงดเว้นภาษีโรงเรือนและที่ดินตามมาตรา ๑๐ ^{๓๘} อีกด้วย เนื่องจากธนาการแห่งประเทศไทยใช้โรงเรือนหรือสิ่งปลูกสร้างอย่างอื่นเป็นสำนักงานในการประกอบกิจการของตนเอง และการที่ให้เจ้าหน้าที่อยู่ดูแลและเฝ้ารักษานั้นก็เพื่อประกอบกิจการของธนาการเอง จึงถือไม่ได้ว่าธนาการแห่งประเทศไทยอยู่เองหรือให้ผู้แทนอยู่เฝ้ารักษา

ฝ่ายที่สอง เห็นว่า ธนาการแห่งประเทศไทยเป็นหน่วยงานของรัฐที่จัดตั้งขึ้นเพื่อทำหน้าที่ของธนาการกลางอันเป็นกิจการของรัฐบาลหรือสาธารณะทั้งสิ้นธนาการแห่งประเทศไทยไม่เป็นรัฐวิสาหกิจและไม่มีวัตถุประสงค์แสวงหากำไร และธนาการแห่งประเทศไทยไม่เป็นเอกชน

^{๓๕}ระเบียบคณะกรรมการกฤษฎีกาว่าด้วยการประชุมของกรรมการร่างกฎหมายพ.ศ. ๒๕๒๒

ข้อ ๑๓ เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกาต้องจัดให้มีการประชุมใหญ่กรรมการร่างกฎหมาย ในกรณีดังต่อไปนี้

(๑) เมื่อคณะรัฐมนตรี นายกรัฐมนตรี หรือรัฐมนตรีผู้รักษาการตามกฎหมายได้มีมติหรือคำสั่งหรือขอให้กรรมการร่างกฎหมายวินิจฉัยปัญหาโดยที่ประชุมใหญ่

(๒) เมื่อกรรมการร่างกฎหมายคณะใดคณะหนึ่งเห็นว่าปัญหาสำคัญสำคัญควรวินิจฉัยโดยที่ประชุมใหญ่

^{๓๖}หนังสือธนาการแห่งประเทศไทย ที่ ธปท.ม ๒๐๘๓/๒๕๓๒ ลงวันที่ ๒๕ ธันวาคม ๒๕๓๒

^{๓๗}โปรดดูเชิงอรรถ (๕) - (๖) - (๗) หน้า ๓

^{๓๘}โปรดดูเชิงอรรถ (๘) หน้า ๔

ในกรณีที่มีการยกเลิกธนาคารแห่งประเทศไทยทรัพย์สินของธนาคารแห่งประเทศไทยจะไม่ตกเป็นของเอกชนคนใด แต่เป็นทรัพย์สินของรัฐบาลทั้งสิ้น ดังนั้น ทรัพย์สินของธนาคารแห่งประเทศไทยจึงอยู่ในข่ายได้รับยกเว้นไม่ต้องเสียภาษีโรงเรือนและที่ดินตามมาตรา ๙ (๒)^{๓๙} แห่งพระราชบัญญัติภาษีโรงเรือนและที่ดินฯ และไม่จำเป็นต้องวินิจฉัยต่อไปว่าธนาคารแห่งประเทศไทยจะได้รับงดเว้นภาษีโรงเรือนและที่ดินตามมาตรา ๑๐^{๔๐} แห่งพระราชบัญญัติภาษีโรงเรือนและที่ดินฯหรือไม่

คณะกรรมการกฤษฎีกา (ที่ประชุมใหญ่กรรมการร่างกฎหมาย) ได้พิจารณาปัญหาที่กรุงเทพมหานครและธนาคารแห่งประเทศไทยหารือมา ประกอบกับความเห็นของที่ประชุมร่วมกรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๕ และคณะที่ ๗ โดยได้รับฟังคำชี้แจงของผู้แทนกระทรวงมหาดไทย (กรมการปกครอง) ผู้แทนกรุงเทพมหานคร และผู้แทนธนาคารแห่งประเทศไทย แล้วเห็นว่า

๑. สำหรับปัญหาที่ว่า ธนาคารแห่งประเทศไทยได้รับยกเว้นภาษีโรงเรือนและที่ดินตามมาตรา ๙ (๒)^{๔๑} แห่งพระราชบัญญัติภาษีโรงเรือนและที่ดิน พุทธศักราช ๒๔๗๕ หรือไม่ นั้น ที่ประชุมใหญ่กรรมการร่างกฎหมายเห็นว่า มาตรา ๙ (๒) บัญญัติยกเว้นภาษีโรงเรือนและที่ดินให้แก่ทรัพย์สินของรัฐบาลซึ่งใช้ในกิจการของรัฐบาลหรือสาธารณะ คำว่า “รัฐบาล” หมายถึง กระทรวง ทบวง กรมในรัฐบาล ซึ่งก็คั่นส่วนราชการ ทรัพย์สินของรัฐบาลจึงหมายถึงทรัพย์สินของทางราชการ กิจการของธนาคารแห่งประเทศไทยมิได้อยู่ในอำนาจหน้าที่ของกระทรวงการคลังตามที่กำหนดไว้ในข้อ ๙^{๔๒} แห่งประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๒๑๖ ลงวันที่ ๒๙ กันยายน พ.ศ. ๒๕๑๕ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๒๑๖ (ฉบับที่ ๑๑) พ.ศ. ๒๕๑๘ และเมื่อพิจารณาพระราชบัญญัติธนาคารแห่งประเทศไทยฯ โดยตลอดแล้วการที่หมวด ๖ แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าวได้บัญญัติถึงความสัมพันธ์กับรัฐบาลไว้ ย่อมเห็นได้ว่าธนาคารแห่งประเทศไทยมิใช่รัฐบาล กฎหมายจึงต้องบัญญัติถึงความสัมพันธ์กับรัฐบาลไว้ นอกจากนั้น การที่มาตรา ๓๘^{๔๓} แห่งพระราชบัญญัติธนาคารแห่งประเทศไทยฯ บัญญัติ

^{๓๙}โปรดดูเชิงอรรถ (๕) - (๖) - (๗)

^{๔๐}โปรดดูเชิงอรรถ (๘)

^{๔๑}โปรดดูเชิงอรรถ (๕) - (๖) - (๗)

^{๔๒}ประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๒๑๖ ลงวันที่ ๒๙ กันยายน พ.ศ. ๒๕๑๕ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๒๑๖ (ฉบับที่ ๑๑) พ.ศ. ๒๕๑๘

ข้อ ๙ กระทรวงการคลังมีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการเงินแผ่นดิน ภาษีอากร การรักษาการกิจการเกี่ยวกับที่ราชพัสดุ กิจการอันกฎหมายบัญญัติให้เป็นการผูกขาดของรัฐ กิจการหารายได้ซึ่งรัฐมีอำนาจดำเนินการได้แต่ผู้เดียวตามกฎหมาย และไม่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของกระทรวงทบวง กรมอื่น และกิจการซึ่งจะเป็นสัญญาผูกพันต่อเมื่อรัฐบาลได้ให้อำนาจหรือให้สัตยาบัน รวมทั้งการค้ำประกันหนี้ของส่วนราชการ องค์การของรัฐ สถาบันการเงิน และรัฐวิสาหกิจ

^{๔๓}พระราชบัญญัติธนาคารแห่งประเทศไทย พุทธศักราช ๒๔๘๕

มาตรา ๓๘ ธนาคารแห่งประเทศไทยไม่ต้องเสียภาษีเงินได้ ภาษีเสริม ภาษีโรงค้า หรือภาษีการธนาคารตามประมวลรัษฎากร และบัตรธนาคารที่ธนาคารแห่งประเทศไทยออกก็ให้ยกเว้นจากอากรแสตมป์

ยกเว้นให้ธนาคารแห่งประเทศไทยไม่ต้องเสียภาษีเงินได้ ภาษีเสริม ภาษีโรงค้า หรือภาษีการธนาคาร และบัตรธนาคารก็ได้รับยกเว้นอากรแสตมป์ ย่อมแสดงให้เห็นว่าทรัพย์สินของธนาคารแห่งประเทศไทยมิใช่ทรัพย์สินของรัฐบาล เพราะทรัพย์สินของรัฐบาลย่อมได้รับยกเว้นไม่ต้องเสียภาษีใด ๆ หากธนาคารแห่งประเทศไทยเป็นส่วนราชการหรือเป็นรัฐบาลแล้วก็ไม่จำเป็นต้องมีทบบัญญัติดังกล่าวไว้แต่อย่างใด ดังนั้นทรัพย์สินของธนาคารแห่งประเทศไทยจึงมิใช่ทรัพย์สินของรัฐบาล ธนาคารแห่งประเทศไทยจึงไม่ได้รับยกเว้นภาษีโรงเรือนและที่ดินตามมาตรา ๙ (๒)^{๔๔} แห่งพระราชบัญญัติภาษีโรงเรือนและที่ดินฯ

๒. สำหรับปัญหาที่ว่า ธนาคารแห่งประเทศไทยได้รับงดเว้นภาษีโรงเรือนและที่ดินตามมาตรา ๑๐^{๔๕} แห่งพระราชบัญญัติภาษีโรงเรือนและที่ดินฯ หรือไม่ นั้น ที่ประชุมใหญ่กรรมการร่างกฎหมายเห็นว่า บทบัญญัติมาตรา ๑๐ มุ่งประสงค์จะงดเว้นภาษีโรงเรือนและที่ดินสำหรับโรงเรือนหรือสิ่งปลูกสร้างอย่างอื่นซึ่งเจ้าของอยู่อาศัยเองหรือให้ผู้แทนอยู่เฝ้ารักษาโดยเฉพาะ โดยมีได้ใช้เป็นที่พักอาศัยหรือประกอบการอุตสาหกรรม การที่ธนาคารแห่งประเทศไทยใช้โรงเรือนหรือสิ่งปลูกสร้างอย่างอื่น ๆ เป็นสำนักงานในการประกอบกิจการของธนาคาร และให้เจ้าหน้าที่อยู่ดูแลเฝ้ารักษาเพื่อประกอบกิจการของธนาคาร จึงถือไม่ได้ว่าธนาคารแห่งประเทศไทยอยู่เองหรือให้ผู้แทนอยู่เฝ้ารักษาตามมาตรา ๑๐ แห่งพระราชบัญญัติภาษีโรงเรือนและที่ดินฯ ธนาคารแห่งประเทศไทยจึงไม่ได้รับงดเว้นภาษีโรงเรือนและที่ดินตามมาตรา ๑๐ แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว ทั้งนี้ ตามนัยคำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๔๐๐๕/๒๕๒๘ (ประชุมใหญ่)

๓. สำหรับปัญหาที่ว่า การใช้สิทธิเรียกกรองค่าภาษีโรงเรือนและที่ดินของกรุงเทพมหานครขาดอายุความหรือไม่ นั้น ที่ประชุมใหญ่กรรมการร่างกฎหมายเห็นว่า สิทธิเรียกกรองค่าภาษีโรงเรือนและที่ดินประจำปี พ.ศ. ๒๕๑๖ สำหรับโรงพิมพ์ธนบัตรยังไม่ขาดอายุความแม้ว่าประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา ๑๖๗^{๔๖} จะบัญญัติว่า สิทธิเรียกกรองของรัฐบาลเพื่อเอาค่าภาษีอากรท่านให้กำหนดอายุความสิบปีก็ตาม แต่อายุความนั้น มาตรา ๑๖๙^{๔๗} บัญญัติให้นับเริ่มแต่ขณะที่จะอาจบังคับสิทธิเรียกกรองได้เป็นต้นไป สำหรับภาษีโรงเรือนและที่ดินพระราชบัญญัติภาษีโรงเรือนและที่ดินฯ ได้บัญญัติขั้นตอนในการชำระภาษีไว้ ดังนี้

๑. มาตรา ๑๙^{๔๘} ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ประกาศให้ผู้รับประเมินซึ่งมีกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินไปปรับแบบพิมพ์จากกรมการอำเภอหรือพนักงานเทศบาลภายในกำหนดไม่น้อยกว่าสามสิบวันนับแต่วันที่ได้ประกาศ

๒. มาตรา ๒๐^{๔๙} ให้ผู้รับประเมินกรอกรายการแล้วส่งคืนไปยังกรมการอำเภอภายในกำหนดวันประกาศ

^{๔๔}โปรดดูเชิงอรรถ (๕) - (๖) - (๗)

^{๔๕}โปรดดูเชิงอรรถ (๘)

^{๔๖}โปรดดูเชิงอรรถ (๑)

^{๔๗}โปรดดูเชิงอรรถ (๑๑)

^{๔๘}โปรดดูเชิงอรรถ (๑๓)

^{๔๙}โปรดดูเชิงอรรถ (๑๔)

๓. มาตรา ๒๑^{๔๐} ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ตรวจแบบใบแจ้งรายการและถ้าเห็นจำเป็นก็ให้มีอำนาจสั่งให้ผู้รับประเมินแสดงรายการเพิ่มเติมได้

๔. มาตรา ๒๑^{๔๑} เมื่อได้ไต่สวนแล้ว ให้พนักงานเจ้าหน้าที่กำหนด (ก) ประเภทแห่งทรัพย์สินตามมาตรา ๖ (ข) ค่ารายปีแห่งทรัพย์สิน (ค) ค่าภาษีที่ต้องเสีย และให้พนักงานเจ้าหน้าที่แจ้งรายการตามที่ได้กำหนดไว้ไปยังพนักงานเก็บภาษี และให้เจ้าพนักงานเก็บภาษีแจ้งรายการประเมินไปให้ผู้รับประเมินทรัพย์สินทราบโดยมิชักช้า

๕. มาตรา ๓๘^{๔๒} ให้ผู้รับประเมินชำระค่าภาษีแก่กรมการอำเภอแห่งท้องที่ซึ่งทรัพย์สินนั้นตั้งอยู่ภายในเก้าสิบวันนับตั้งแต่วันที่ได้รับแจ้งความการประเมิน

จากบทบัญญัติต่าง ๆ ดังกล่าวจะเห็นได้ว่า ผู้รับประเมินจะชำระค่าภาษีก็ต่อเมื่อได้รับแจ้งความการประเมินตามมาตรา ๓๘ และสิทธิชำระค่าภาษีได้ภายในเก้าสิบวันนับตั้งแต่วันที่ได้รับแจ้งความการประเมิน หากไม่มีการแจ้งความการประเมินผู้รับประเมินก็ยังไม่มีความจำเป็นต้องชำระค่าภาษีแต่อย่างใด ฉะนั้น ก่อนครบเก้าสิบวันพนักงานเจ้าหน้าที่จึงยังไม่มีสิทธิเรียกร้องให้ผู้รับประเมินชำระค่าภาษีได้ สิทธิเรียกร้องให้ชำระค่าภาษีจะเกิดขึ้นเมื่อพ้นกำหนดเก้าสิบวันนับตั้งแต่วันที่ได้รับแจ้งความการประเมินตามมาตรา ๓๘ ดังนั้น อายุความสิบปีเพื่อเรียกร้องค่าภาษีอากรตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๖๗ จึงเริ่มนับตั้งแต่วันพ้นกำหนดเก้าสิบวันนับตั้งแต่วันที่ได้รับแจ้งความการประเมินตามมาตรา ๓๘ โดยไม่ต้องพิจารณาว่าค่าภาษีที่จะเรียกร้องนั้นเป็นค่าภาษีของปีใดเพราะตราใบที่สิทธิเรียกร้องค่าภาษียังไม่อาจบังคับได้ อายุความของค่าภาษีนับก็ยังไม่เริ่มนับ เมื่อข้อเท็จจริงในเรื่องนี้ปรากฏว่ากรุงเทพมหานครได้แจ้งรายการประเมินสำหรับโรงพิมพ์ธนบัตรให้ธนาคารแห่งประเทศไทยทราบเมื่อวันที่ ๕ กันยายน ๒๕๒๖ ฉะนั้น สิทธิเรียกร้องค่าภาษีดังกล่าวจึงยังไม่ขาดอายุความ

โดยสรุป ที่ประชุมใหญ่กรรมการร่างกฎหมายเห็นว่า ธนาคารแห่งประเทศไทยไม่ได้รับยกเว้นภาษีโรงเรือนและที่ดินตามมาตรา ๙ (๒) และไม่ได้รับงดเว้นภาษีโรงเรือนและที่ดินตามมาตรา ๑๐ และสิทธิเรียกร้องค่าภาษีโรงเรือนและที่ดินของกรุงเทพมหานครยังไม่ขาดอายุความ

(ลงชื่อ) ไมตรี ดันเต็มทรัพย์

(นายไมตรี ดันเต็มทรัพย์)

รองเลขาธิการ ฯ

ปฏิบัติราชการแทน เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

^{๔๐}โปรดดูเชิงอรรถ (๒๓)

^{๔๑}โปรดดูเชิงอรรถ (๑๖)

^{๔๒}โปรดดูเชิงอรรถ (๒)

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
กันยายน ๒๕๓๔